

Sygn. akt **V Ca 1980/19**

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Jerzy Kiper (spr.)
Sędziowie:	Zbigniew Podedworny del. Wiesława Śmich
Protokolant:	st. sekr. sąd. Iwona Nizioł

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z wniosku D. D., T. D. i H. D.

z udziałem (...) S.A. w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców i uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim

z dnia 4 lipca 2018 r. sygn. akt I Ns 526/14

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 1 w ten sposób, że wyeliminować z jego treści punkt 1b, zaś dotychczasowemu punktowi 1a nadać numer 1, zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 3 nadając mu treść „oddalić wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz (...) S.A. w K. „ oraz wyeliminować punkt 6c, zaś w punkcie 6a kwotę 6. 486,80 (sześć tysięcy czterysta osiemdziesiąt sześć złotych osiemdziesiąt groszy) zastąpić kwotą 12. 853,60 (dwanaście tysięcy osiemset pięćdziesiąt trzy złote sześćdziesiąt groszy);

II. oddalić apelację uczestnika w pozostałym zakresie;

III. oddalić apelację wnioskodawców;

IV. ustalić, że wnioskodawcy i uczestnik ponoszą we własnym zakresie koszty związane ze swym udziałem w sprawie w instancji odwoławczej.

Wiesława Śmich Jerzy Kiper Zbigniew Podedworny

V Ca 1980/18

UZASADNIENIE

W dniu 24 czerwca 2014 r. wnioskodawcy, D. D., T. D. i H. D., wnieśli o ustanowienie na nieruchomości złożonej z działek nr (...) położonych w miejscowości W. (gm. B.), dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...) na czas nieokreślony na rzecz uczestnika, (...) S.A. w L., służebności przesyłu polegającej (1) na prowadzeniu przez przedmiotową nieruchomość odcinka linii elektroenergetycznej, w tym posadowieniu słupów i przesyłu nim energii elektrycznej zgodnie z dokumentacją dostarczaną przez uczestnika, (2) na dostępie uczestnika do urządzeń przesyłowych w celu przeprowadzenia inspekcji ich stanu, usunięcia wszelkich usterek i awarii, a także konserwacji i remontów, w tym wymiany zużytych i zniszczonych elementów urządzeń, jak również ich obudowy, a także (3) na prawie przejścia przez nieruchomość wraz z niezbędnym sprzętem celem dostępu do urządzeń - za jednorazowym wynagrodzeniem w wysokości (...) zł, a nadto o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na wniosek datowanej na 1 sierpnia 2014 r. uczestnik, (...) S.A. w L., wniósł o oddalenie wniosku w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Postanowieniem wydanym na przywołanej powyżej rozprawie wezwano (...) S.A. w K. do udziału w przedmiotowej sprawie w charakterze uczestnika.

W datowanej na 18 kwietnia 2016 r. odpowiedzi na wniosek wezwany uczestnik wniósł o oddalenie wniosku w całości jako nieudowodnionego i przedwczesnego, o uwzględnienie nabycia przez uczestnika w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawców, a także o zasądzenie solidarnie od wnioskodawców na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 25 maja 2016 r. i w dalszym toku postępowania stanowiska stron nie uległy modyfikacji, przy czym wnioskodawcy dodatkowo zakwestionowali zarzut zasiedzenia służebności odpowiadający treści służebności przesyłu podniesiony przez uczestnika (...) S.A. w K., nie negując proponowanego przez tego uczestnika zakresu służebności wyznaczonego w odległości po 25 m od osi linii, a także wnieśli o obciążenie kosztami postępowania wyłącznie uczestników, natomiast uczestnik (...) S.A. w K. niezależnie od wyniku postępowania wniósł o nieobciążanie go kosztami postępowania.

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim: 1. ustanowił na nieruchomości położonej w miejscowości W. (gmina B.), złożonej z działek nr (...) o łącznej pow. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...), na czas nieoznaczony: a) w obrębie działek nr (...) o łącznej pow. (...) ha odpłatną służebność przesyłu o łącznej pow. (...) ha na rzecz (...) Spółka Akcyjna w L. polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych w postaci linii 15 kV i nN w obrębie pasa gruntu o szerokości po 1 m od osi linii w każdą stronę oraz w postaci linii 110 kV w obrębie pasa gruntu o szerokości po 9 m od osi linii w każdą stronę oraz polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem, b) w obrębie działki nr (...) o pow. (...) ha odpłatną służebność przesyłu o pow. (...) ha na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w K. polegającą na prawie każdoczesnego właściciela linii energetycznej 220 kV do utrzymywania posadowionych i przebiegających przez nieruchomość urządzeń napowietrznej linii elektroenergetycznej oraz związanej z nią strefy ograniczonego korzystania z nieruchomości o szerokości po 25 m od osi linii w każdą stronę, do korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania napowietrznej linii elektroenergetycznej przebiegającej przez nieruchomość, w tym jej eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji, napraw, modernizacji i remontów, a także dokonywanie odbudowy, rozbudowy i przebudowy,

usuwanie awarii lub wymiany urządzeń w całości lub ich poszczególnych części, jak również poprzez dostęp do urządzeń linii polegający na prawie przechodu i przejazdu przez nieruchomości (w tym ciężkim sprzętem), a także polegającą na obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości po 25 m od osi linii w każdą stronę, w tym zakazie wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, a lokalizacja wszelkich obiektów w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z aktualnym właścicielem linii elektroenergetycznej, 2. zasądził od (...) Spółka Akcyjna w L. tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności opisanej w punkcie 1 lit. a: a) na rzecz D. D. kwotę (...) zł, b) solidarnie na rzecz T. D. i H. D. kwotę (...) zł, 3. zasądzić od (...) Spółki Akcyjnej w K. tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności opisanej w punkcie 1 lit. b: a) na rzecz D. D. kwotę (...) zł, b) solidarnie na rzecz T. D. i H. D. kwotę (...) zł, 4. oddalił wnioski w pozostałej części, 5. oddalił wnioski stron o zwrot kosztów postępowania i stwierdzić, że każda ze stron ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, 6. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim tytułem nieuiszczonych kosztów postępowania: a) solidarnie od D. D., T. D. i H. D. kwotę (...) zł, b) od (...) Spółka Akcyjna w L. kwotę (...)zł, c) od (...) Spółki Akcyjnej w K. kwotę (...)zł.

Powyższe rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego:

Wnioskodawcy, D. D., T. D. i H. D., pozostają ujawnionymi w księdze wieczystej Kw (...) współwłaścicielami nieruchomości położonej w miejscowości W. (gm. B.), składającej z się z działek nr (...), (...) i (...) o łącznej pow. (...) ha, przy czym D. D. w udziale wynoszącym 1/2 części na podstawie umowy darowizny sporządzonej w dniu 3 sierpnia 1990 r. (Rep. (...) nr (...)), natomiast T. D. i H. D. w udziale wynoszącym 1/2 części na zasadzie wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej na podstawie postanowień tut. Sądu z dnia 19 sierpnia 2011 r. i 30 listopada 2012 r. wydanych w sprawie o sygn. akt I Ns 578/10.

Wspomniana działka nr (...) odpowiada przy tym dawnej działce nr (...).

Na przedmiotowej nieruchomości zlokalizowane były w chwili nabycia współwłasności nieruchomości już przez D. D. i nadal są zlokalizowane urządzenia sieci elektroenergetycznej.

Wspomniane urządzenia obejmują słupy wraz z liniami napowietrznymi.

Część słupów zlokalizowanych jest wzdłuż granicy działki nr (...) z działką nr (...), część zaś wzdłuż drogi publicznej.

Jedna z linii to linia 15 kV, druga to 110 kV, a trzecia - 220 kV.

Wzmiankowana linia 15 kV wraz z 6 słupami zlokalizowane są na wspomnianej na wstępie działce nr (...), zaś linia 110 kV - na działkach (...).

Spośród działek nr (...) i (...) słup zlokalizowany jest na działce nr (...).

Słup ten wznoszony był w latach 80-tych.

Natomiast na działce nr (...) zlokalizowana jest także linia 220 kV.

To linia relacji J. - O. ze stanowiskiem słupa nr 227.

Na chwilę obecną ze zlokalizowanej na opisywanej na wstępie nieruchomości infrastruktury elektroenergetycznej korzysta uczestnik, (...) S.A. w L. w zakresie linii 15 kV oraz 110 kV, a także - w zakresie linii 220 kV - uczestnik (...) S.A. w K..

Z dniem 31 sierpnia 2010 r. doszło do połączenia spółki (...) S.A. w L. ze spółką (...) Sp. z o.o. w W. w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh poprzez przeniesienie całego majątku (...) Sp. z o.o. w W. na wspomnianego uczestnika.

Przejmowana spółka (...) Sp. z o.o. w W. pierwotnie nosiła nazwę (...) Sp. z o.o. w W..

Przedmiotem zaś wkładu niepieniężnego na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego w spółce (...) Sp. z o.o. w W. - zgodnie z aktem sporządzonym w dniu 30 czerwca 2007 r. (Rep. (...)) przed notariuszem R. B., prowadzącym kancelarię notarialną w W. - było m. in. przedsiębiorstwo Zakładu (...) S.A. z siedzibą w W..

Przy czym w przywołaną jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) S.A. z siedzibą w W. aktem sporządzonym w dniu 12 lipca 1993 r. (Rep. (...)) przed notariuszem T. J., prowadzącą kancelarię notarialną w W., przekształcono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w W., uprzednio - zarządzeniem nr (...) Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. z powołaniem się na art. 2 ust. 1, art. 4 ust. 1 pkt 2 i art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. 1993.16.69) - dokonując jego podziału w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa (obejmującego wymienione odcinki linii 400 kV i 220 kV) do spółki (...) S.A. w W..

W związku z przejęciem przez (...) S.A. w W. zasygnalizowanej zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa na podstawie m. in. wspomnianego zarządzenia nr (...) Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 2013 r., podjęto w dniu 31 maja 1994 r. uchwałę w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki.

Na mocy uchwały z dnia 5 grudnia 2007 r. uczestnik, (...) S.A. w K. (wcześniej działający pod firmą (...) S.A. w W. czy (...) S.A. w W.), przejął - w drodze przejęcia - część majątku (...) S.A. w L. (niegdyś działającą pod firmą (...) S.A. w W.).

Dodatkowo, na mocy uchwał z dnia 16 i 23 maja 2014 r. nastąpiło połączenie przez przeniesienie na uczestnika (...) S.A. w K. całego (...) - Centrum S.A., (...) S.A., (...) S.A., (...) S.A. i (...) S.A..

Natomiast dzielony i przekształcany wspomniany Zakład (...) w W. utworzono zarządzeniem nr (...) Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. - z powołaniem się m. in. na art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 57 ustawy z dnia 15 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. 1987.35.201) - z dniem 1 stycznia 1989 r. w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w W. na bazie Zakładu (...) w W., przydzielając tworzonemu podmiotowi składniki mienia powstałe z podziału (...) w W..

Przed zarządzeniem nr (...) Naczelnego Dyrektora Zakładów (...) z dnia 6 czerwca 1977 r. siedzibą Zakładu (...), działającego w (...) Zakładów (...), była W. bądź P..

Z kolei przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w W. utworzono zarządzeniem nr 228 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958 r. - z powołaniem się na art. 1 i 19 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. 1950.49.439) - m.in. z połączenia z dniem 1 stycznia 1959 r. Zakładów (...) w P. utworzonych zarządzeniem nr O/30 Ministra Energetyki z dnia 31 grudnia 1952 r. ze zm., z jednoczesnym wskazaniem, że w (...) Zakładów (...) miał być prowadzony właśnie m. in. Zakład (...) w P..

Nie było zawieranej umowy na podstawie której uczestnicy, (...) S.A. w L. czy (...) S.A. w K., bądź jakkolwiek jego poprzednik prawny, mógł korzystać z nieruchomości opisanej na wstępie.

Opisywana nieruchomość, dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...), obejmuje grunty orne (działki nr (...)) oraz grunty rolne zabudowane (działka nr (...)).

Faktycznie na zasadniczej części gruntów są uprawy rolne.

Bywa, że jest to kapusta.

Opisywane linie energetyczne wraz infrastrukturą (słupami) utrudniają wnioskodawcom gospodarowanie na przedmiotowej nieruchomości.

Utrudniona jest uprawa maszynami wraz z opryskami i zbiorami, w tym z użyciem ciągnika czy kombajnu do ziemniaków.

Zdarzało się, że uszkodzono jakieś maszyny rolnicze zaczepiając o wspomnianą infrastrukturę.

Koszt naprawy skrzywionej w ten sposób lancy do opryskiwacza wyniósł 1.400 zł.

Po stronie uczestników, (...) S.A. w L. i (...) S.A. w K., dla linii w typie przebiegających po nieruchomości opisanej we wniosku (15 kV, 110 kV i 220 kV) przewiduje się cykliczne podejmowanie czynności polegających na oględzinach tych linii i przeglądach.

W przypadku linii 15 kV przeglądy przewidziane są co 5 lat.

Dla linii 110 kV oględziny odbywają się raz do roku - w II kwartale.

Natomiast w przypadku linii 220 kV dwa razy do roku (wiosną i jesienią) są przeprowadzane obchody - robią to firmy na zlecenie uczestnika (...) S.A. w K., przemieszczając się pod przewodami od słupa do słupa dokonując szczegółowego opisu stanu technicznego poszczególnych elementów, a finalnie sporządzając dokument stanowiący ocenę stanu technicznego, w oparciu o który planuje się czynności krótko - i długoterminowe. W tym do co przedmiotowej linii 220 kV planowane jest w najbliższym czasie malowanie i naprawa fundamentów pod słupami.

O oględzinach linii właściciele nieruchomości, po których przebiegają linie, nie są informowani.

Przy tego typu czynnościach niekiedy jest potrzeba wejścia na teren działki, jeśli nie da się ocenić przeglądanych obiektów z odległości.

Podobnie może zachodzić konieczność wejścia na nieruchomości przy podejmowanych czynnościach w zakresie prac remontowych.

Obecni właściciele wspomnianej nieruchomości nie widzieli przy tym by ktoś o którakolwiek z linii dbał w takim zakresie, w jakim przebiegają one po ich nieruchomości.

Słup posadowiony na działce nr (...) miał być konserwowany w czerwcu - lipcu 2014 r., ale nie wykonywano tam ostatecznie prac.

Także pozostałe słupy, z wyłączeniem słupa związanego z linią 220 kV, są w kiepskim stanie.

Szerokość części opisywanej na wstępie nieruchomości niezbędnej do prawidłowej eksploatacji urządzeń przesyłowych, powinna obejmować (1) w przypadku linii 15 kV po 1 m od osi tej linii, (2) w przypadku linii 110 kV po 9 m od osi tej linii, zaś (3) w przypadku linii 220 kV - po 25 m od osi linii.

Wytyczenie w powyższych pasach służebności przesyłu, umożliwiającej prowadzenie przez uczestnika (...) S.A. w L. prawidłowej i niezakłóconej eksploatacji opisywanych napowietrznych linii elektroenergetycznych 15 kV i 110 kV (každorazowo wraz z słupami) w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem, spowoduje, że na przywołanej na wstępie nieruchomości powierzchnia służebności wyniesie łącznie (...) ha, tj. odpowiednio (...) ha w przypadku działki nr (...) ha - w przypadku działki nr (...) ha - w przypadku działki nr (...). Natomiast wytyczenie

służebności przesyłu, umożliwiającej prowadzenie analogicznej eksploatacji linii 220 kV przez uczestnika (...) S. A. w K. w zakresie niezbędnym do dokonywania kontroli, przeglądów, konserwacji, napraw, modernizacji i remontów, a także odbudowy, rozbudowy i przebudowy, usuwania awarii lub wymiany urządzeń w całości lub ich poszczególnych części, jak również w zakresie zapewniającym konieczny dostęp do urządzeń linii polegający na prawie przechodu i przejazdu przez nieruchomości (w tym ciężkim sprzętem) i zakazującym wnoszenia przez właścicieli nieruchomości w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli czy utrzymania w tym pasie drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także nakazującym korzystanie właścicielom z nieruchomości w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska z uzgadnianiem z aktualnym właścicielem linii elektroenergetycznej lokalizacji wszelkich obiektów w obrębie pasa technologicznego, spowoduje, że na przywołanej na przywołanej na wstępie nieruchomości (w obrębie działki nr (...)) powierzchnia służebności wyniesie 0,4826 ha, przy czym wspólna powierzchnia dla służebności dotyczących tej linii i linii 15 kV wyniesie 0,0171 ha.

Wynagrodzenie przypadające dla właścicieli przywołanej na wstępie nieruchomości za ustanowienie wspomnianych służebności w kształcie obejmującym wyżej przywołane tereny wynosi w przypadku służebności ustanawianej na rzecz uczestnika (...) S.A. w L. 21.009,25 zł, zaś w przypadku służebności ustanawianej na rzecz uczestnika (...) S.A. w K. - 23.524,43 zł.

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy oparł się na twierdzeniach stron zawartych w pismach procesowych kierowanych do Sądu oraz wyrażanych na rozprawach, w tym w trakcie zeznań składanych przez wnioskodawcę D. D., na zeznaniach świadków R. S., D. M. i Z. W. (1), na opiniach biegłych sądowych z zakresu geodezji i wyceny nieruchomości, na protokole oględzin nieruchomości dokonywanych w toku niniejszej sprawy, a nadto na wyżej wyszczególnionych dokumentach i ich kopiach znajdujących się w aktach niniejszej sprawy.

Gdy chodzi o dowody z dokumentów za wiarygodne i przydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy należało uznać wyżej wyszczególnione dokumenty czy też kopie dokumentów, pomijając przedłożone przez uczestnika (...) S.A. w L.: kopie decyzji nr (...), nr (...) i (...) wydanych przez Urząd Miasta i Gminy w B., kopie protokołów nr (...) i od (...) do (...), kopie list, protokołów czy pism dotyczących wypłat odszkodowań za straty wyrządzone w uprawach i plonach rolnych, a także kopię pisma z dnia 28 grudnia 1957 r., czy też przedłożone przez uczestnika (...) S.A. w K.: kopie protokołów z dnia 15 stycznia 1952 r. czy też (...), kopię sprawozdania z dnia 30 stycznia 1952 r., kopie pism i zestawień z dnia 17 czerwca 1952 r., 1954 r., 17 czerwca 1955 r., 11 czerwca 1957 r.. Dokumenty te nie zawierają takich treści, które pozwoliłyby na jednoznaczne i wyraźne powiązanie wyszczególnionych w nich elementów infrastruktury elektroenergetycznej z nieruchomością wnioskodawców. Brak jest w dokumentach tych odwołania do konkretnych numerów działek czy ksiąg wieczystych, a samo wzmiankowanie w dokumencie miejscowości, w której leżą działki wnioskodawców nie sposób uznać za wskazanie dostatecznie precyzyjne, niektóre zresztą szkice czy rysunki są mocno nieczytelne. Nawet w przypadku dokumentów wymieniających potencjalnych właścicieli gruntów albo wymieniani są jedynie krewni wnioskodawców (k. 127 - E., tj. dziadek wnioskodawcy D. D., tudzież W., tj. stryj wyżej wymienionego wnioskodawcy) albo wnioskodawca T. D., ale w takim przypadku nie ma albo dalszych danych pozwalających na geograficzną lokalizację danej linii czy słupów, albo daty wygenerowania danego dokumentu (pozwalającej na lokalizację zdarzenia w czasie), albo też potwierdzenia faktycznego otrzymania wypłaty odszkodowań związanych ze stratami powstałymi wskutek wnoszenia czy modernizacji linii opisanych w tych dokumentach. Co więcej, nie sposób jest identyfikować wymienianych w przedkładanych dokumentach linii także przez pryzmat numerów słupów, po pierwsze wobec braku związku między oznaczeniem relacji linii stanowiących przedmiot niniejszego postępowania w ujęciu historycznym i aktualnie, a po wtóre - wobec braku szczegółowych danych dotyczących numerów poszczególnych słupów, za wyjątkiem linii 220 kV. Z dokumentów pominięto nadto przedłożoną przez uczestnika (...) S.A. w L. kopię regulacji operatora sieci dotyczących wytyczanych pasów służebności jako dokument wewnętrzny, a zatem nie mający statusu prawa powszechnie obowiązującego.

Sąd Rejonowy ustanowił służebność przesyłu.

Na wstępie swoich rozważań Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 305¹ k.c. nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. (tj. wchodzące w skład przedsiębiorstwa tego przedsiębiorcy urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne), prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń, a zatem - służebność przesyłu - do której, w myśl art. 305⁴ k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Stosownie przy tym do treści art. 305² § 2 k.c. jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w przywołanym art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

W przedmiotowej Sąd Rejonowy ustalił, że na chwilę obecną na nieruchomości położonej w miejscowości W. (gm. B.), składającej z się z działek nr (...), (...) i (...) o łącznej pow. (...) ha, objętej księgą wieczystą Kw (...), pozostającej własnością wnioskodawców, D. D. w udziale wynoszącym 1/2 części oraz T. D. i H. D. w udziale wynoszącym 1/2 części na zasadzie wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej, zlokalizowane są urządzenia służące do doprowadzania energii elektrycznej, tj. urządzenia sieci elektroenergetycznej obejmujące słupy wraz z linią napowietrzną - odpowiednio w zakresie linii 15 kV i 110 kV, wchodzących w skład przedsiębiorstwa uczestnika (...) S.A. w L., a także w zakresie linii 220 kV wchodzącej w skład przedsiębiorstwa uczestnika (...) S. A. w K..

Jednocześnie w toku postępowania Sąd Rejonowy ustalił, iż między wspomnianymi uczestnikami a wymienionymi właścicielami opisywanej nieruchomości do chwili obecnej nie została nawiązana żadna relacja czy też stosunek prawny, w tym obligacyjny bądź rzeczowy, na podstawie którego przedsiębiorcy - operatorzy sieci energetycznej mogliby korzystać w oznaczonym zakresie z tej nieruchomości, zgodnie z przeznaczeniem znajdujących się w jego dyspozycji urządzeń. Innymi słowy nie stwierdzono by uczestnikom (...) S.A. w L. czy też (...) S. A. w K. służył jakikolwiek tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców na cele związane z przesyłem energii, w tym nie stwierdzono by powyższe znajdowało umocowanie w jakiegokolwiek decyzji administracyjnej, w nabytym przez zasiedzenie ograniczonym prawie rzeczowym w postaci służebności lub w postaci prawa odpowiadającego nieodpłatnej służebności przesyłu tudzież w jakiegokolwiek umowie (choćby użyczenia).

Zdaniem Sądu Rejonowego kwestia wykazania istnienia wspomnianego tytułu prawnego - w myśl łącznie czytanych przepisów art. 6 k.c. i art. 232 zd. 1 k.p.c. - obciąża dowodowo uczestników będących przedsiębiorcami zajmującymi się dystrybucją energii elektrycznej, tymczasem uczestnicy - jak należało uznać w kontekście wcześniej przywołanych okoliczności - nie podolali spoczywającemu na nich ciężarowi dowodu w tym zakresie.

Mianowicie ani uczestnik (...) S.A. w L., ani uczestnik (...) S. A. w K. - po pierwsze - nie wykazali by w powyższym przedmiocie została wydana jakakolwiek decyzja administracyjna, w tym w trybie ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz. U. 1961.18.94 ze zm.), ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. 1991.30.127 ze zm.) czy też w trybie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 1997.115.741 ze zm.). Powyższe czyni bezprzedmiotowymi dalsze ewentualne rozważania dotyczące decyzji administracyjnych, jakie miałyby dotyczyć linii energetycznej stanowiącej przedmiot zainteresowania niniejszego postępowania, czy to w kontekście ważności i skuteczności takich decyzji, czy to w kontekście skutków w sferze uprawnień właścicielskich wnioskodawców, jakie tego rodzaju decyzje mogłyby wywoływać (na które to skutki wskazuje Sąd Najwyższy m. in. w postanowieniach z dnia 5 października 2016 r., III CSK 328/15, Legalis nr 1533425, z dnia 19 maja 2016 r., IV CSK 522/15, Legalis nr 1508606, czy w uchwałach z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 107/13, Legalis nr 897444, z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, Legalis nr 797812, z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09, Legalis nr 183629).

Po drugie uczestnicy (...) S.A. w L. i (...) S. A. w K. nie wykazali by jakiegokolwiek prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawców zostało przez któregokolwiek z nich nabyte w drodze zasiedzenia. Możliwość zasiedzenia służebności przesyłu sensu stricte czy też służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu została w pełni zaakceptowana

także w orzecznictwie. Z łącznie czytanych przepisów art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 292 k.c. i art. z art. 172 § 1 i 2 k.c. wpływa wniosek, że gdy służebność (w tym służebność przesyłu) polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia możliwe jest jej nabycie przez zasiedzenie - odpowiednio z upływem lat 20 jeżeli mowa jest o nieprzerwanym posiadaniu w dobrej wierze, tudzież lat 30 - jeśli uzyskano posiadanie w złej wierze, przy czym zważyć należy, iż wskazane terminy zasiedzenia zostały wprowadzone ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. (Dz. U. 1990.55.321) i obowiązują od 1 października 1990 r. W konsekwencji, do zasiedzenia, które nastąpiło po wzmiankowanym 1 października 1990 r., mają zastosowanie właśnie w/w terminy zasiedzenia (por. m. in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 1991 r., III CZP 73/90, OSNC 1991/7/93; Gniewek E. red.: Kodeks cywilny. Komentarz do art. 1-534, Warszawa 2004, s. 480). Natomiast w przypadku zasiedzenia, które nastąpiło przed 1 października 1990 r. zastosowanie znajdują przepisy w brzmieniu sprzed w/w nowelizacji, przewidujące okres 10 lat dla posiadania w dobrej wierze i 20 lat dla posiadania w złej wierze. Z cytowanych powyżej przepisów wyraźnie wynika, iż dla stwierdzenia zasiedzenia opisywanej służebności niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: nieprzerwanego posiadania służebności oraz stosownego upływu czasu, a posiadaczem służebności - według art. 352 § 1 k.c. - jest ten kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Zważyć jednocześnie trzeba, iż posiadania prowadzącego do nabycia służebności przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie prawa własności, jest to bowiem posiadanie w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, a tego typu władanie zgodnie z art. 336 k.c. to ewidentne posiadanie zależne (na kwestię tą zwrócił uwagę Sąd Najwyższy m. in. w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, Legalis nr 13667).

W przedmiotowej sprawie, w ocenie Sądu Rejonowego, faktycznie z zebranego w sprawie materiału dowodowego wyraźnie wynika element stałego i nieprzerwanego korzystania (posiadania) zarówno przez uczestnika (...) S.A. w L., jak i przez uczestnika (...) S. A. w K., z nieruchomości wnioskodawców w zakresie odpowiadającym treści służebności, tj. z trwałych i widocznych urządzeń służących przesyłaniu i dystrybucji energii elektrycznej liniami energetycznymi (urządzeń rozumianych jako wynik celowego działania ludzkiego, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy urządzeń wymagających do swojego powstania pracy ludzkiej). Już tak opisany zakres korzystania przez przedsiębiorcę z opisywanych nieruchomości zdaje się być wystarczającym dla powyższej konstatacji - bez względu na aktywność tego przedsiębiorcy na płaszczyźnie konserwacji i dozoru opisywanych urządzeń.

Natomiast w żadnej mierze z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w ocenie Sądu Rejonowego, nie wynika jednoznacznie czasokres opisywanego stałego i nieprzerwanego korzystania przez wspomniany podmiot dystrybuujący energię elektryczną z przywoływanych nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Nie sposób jednoznacznie ustalić daty (niezbędnej w kontekście orzeczeń Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1967 r., III CZP 12/67, Legalis nr 13043 czy też z dnia 23 września 2010 r., III CSK 319/09, Legalis nr 367090) czy sposobu wejścia przedsiębiorcy w posiadanie wzmiankowanej infrastruktury elektroenergetycznej. Brak jest jakiegokolwiek miarodajnej dla niniejszego postępowania inwentaryzacji urządzeń przesyłowych w ramach przedsiębiorstwa uczestników (...) S.A. w L. i (...) S. A. w K. czy też w ramach poprzedników prawnych tych uczestników - abstrahując od kwestii korzystania z nieruchomości przez Skarb Państwa/przedsiębiorstwo państwowe, czy też regulacji przewidzianych w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. 1990.51.298 ze zm.) - mimo, że protokoły zawierające zestawienie urządzeń, których posiadanie przenoszono były sporządzane przy wielokrotnych przekształceniach poszczególnych przedsiębiorstw, w tym m. in. przy dzieleniu przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w W. i wnoszenia zorganizowanej części tego przedsiębiorstwa do innego podmiotu czy też przy tworzeniu jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, tj. Zakład (...) S.A. z siedzibą w W., bądź przy przejściu przez uczestnika (...) S.A. w K. części majątku (...) S.A. w L. (to ostatnie dokumentując wprawdzie ogłoszeniem o planie podziału, lecz bez istotnych załączników wymienionych w tym ogłoszeniu, a zawierających dokładny opis i podział składników majątku przypadających spółce przejmującej). Kopie protokołów i sprawozdań przybliżających zakres ruchów majątkowych przedłożono dopiero z etapu wydzielania wspomnianej zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w W., natomiast brak jest tego typu dokumentów z wcześniejszych ruchów majątkowych między przedsiębiorstwami, pozwalających na ustalenie choćby przybliżonego zakresu sukcesji między poszczególnymi podmiotami (szczególnie, że przekształcenia nie zawsze były jednopodmiotowe), a także brak jest bardziej szczegółowych danych dających podstawę by nawet utożsamiać jakikolwiek wymieniony w tych

zestawieniach majątek z liniami stanowiącymi przedmiot niniejszego postępowania (wśród wymienionych odcinków linii 400 kV i 220 kV nie wymieniono linii J. - O., a nie ma dokumentów źródłowych wskazujących na ewentualną historyczną ewolucję nazwy relacji tej linii). Dodatkowo nie sposób też ustalić dokładnych dat posadowienia wspomnianej infrastruktury na nieruchomościach opisywanych już we wniosku, poza ustaleniem w oparciu o zeznania wnioskodawcy, że jeden ze słupów posadowiony był w latach 80-tych, a wszystkie linie istniały przed nabyciem przez niego nieruchomości (czyli przed rokiem 1990). Przedłożone przez uczestników kopie dokumentacji - jak już wcześniej wskazano - nie zawierają takich treści, które pozwoliłyby na jednoznaczne powiązanie wyszczególnionych w nich elementów infrastruktury elektroenergetycznej z nieruchomością wnioskodawców - w dokumentach tych brak jest jakiegokolwiek odwołania do numeru działki ujawnionego w księdze wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości czy do samej księgi wieczystej, zaś samo wzmiankowanie w dokumencie miejscowości, w której leży nieruchomość wyżej przywołanych stron, czy nawet wzmiankowanie nazwiska, bez bliższych danych pozwalających na lokalizację konkretnej nieruchomości, to zbyt mało, by pozwalało na pozbawioną wątpliwości identyfikację nieruchomości, których dokumenty te dotyczyły. Nie przedłożono przy tym żadnych innych materiałów, wskazujących na datę rozpoczęcia eksploatacji sieci, jak choćby umów zawartych z odbiorcami energii dostarczanej przy użyciu przedmiotowej linii.

Nie można przy tym zapominać, że zasiedzenie to instytucja wyjątkowa, która wprowadzając z jednej strony legalizuje długotrwały stan faktyczny odpowiadający wykonywaniu danego prawa i porządkuje stosunki, ale zważywszy na skutki, jakie za sobą pociąga, winna być stosowana niezwykle ostrożnie (w tym w kontekście regulacji z art. 21 i art. 64 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. 1997.78.483 ze zm. jak wskazuje się w przypadku zasiedzenia przewidzianego w art. 172 k.c. i nast.). Mając zatem na uwadze, iż zasiedzenie stanowi odstępstwo od zasady nienaruszalności prawa własności, przyjmując należy zasadę tłumaczenia wszelkich wątpliwości na korzyść ochrony własności bez względu na podmiot, któremu owo prawo przysługuje (analogicznie wskazano m. in. z postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 152/10, Legalis 406138) i w takim też duchu poddano interpretacji fakty ustalone w toku niniejszego postępowania. Przywołany powyżej brak możliwości ustalenia daty i sposobu objęcia przez przedsiębiorstwa energetyczne w posiadanie urządzeń przesyłowych zlokalizowanych na nieruchomości wnioskodawców czy wspomnianej daty posadowienia tych urządzeń czyni bezprzedmiotowym pozostałe rozważania dotyczące sposobu liczenia okresu niezbędnego dla stwierdzenia zasiedzenia służebności - w tym dotyczące oceny czy w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z posiadaniem w dobrej czy złej wierze, dotyczące możliwości doliczania sobie okresu posiadania poprzednika (za odpowiednio stosowanym art. 176 k.c.) czy też dotyczące znaczenia dla liczenia wzmiankowanego okresu kwestii zasady jednolitej własności państwowej (niegdyś art. 128 k.c.), abstrahując przy tym od faktu, iż wszczęcie niniejszego postępowania przez wnioskodawców bez wątplenia należało potraktować jako przerwanie biegu zasiedzenia ewentualnej służebności (jak wskazuje Sąd Najwyższy m. in. w uchwale z dnia 21 stycznia 2011 r., III CZP 124/10, Legalis nr 282955).

W końcu - po trzecie - ani uczestnik (...) S.A. w L., ani uczestnik (...) S. A. w K. - nie wykazali by służył im jakikolwiek inny tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców, w tym by wobec zachowania stron niniejszego postępowania (szczególnie wobec braku oświadczeń ze strony właścicieli nieruchomości co do zgody na odpłatne czy nieodpłatne korzystanie z nieruchomości - mimo braku ich ewentualnego wyraźnego sprzeciwu) doszło do nawiązania jakiegokolwiek stosunku prawnego między wspomnianymi przedsiębiorcami a właścicielami nieruchomości opisanej we wniosku, np. w typie użyczenia, bądź innej relacji skutecznej erga omnes. Nie przedłożono też innych tego rodzaju dokumentów, które potwierdzałyby nawiązanie jakiegokolwiek tego typu relacji przez poprzednich właścicieli nieruchomości - z dokumentów złożonych przez przedsiębiorców przesyłowych tego rodzaju ustalenia nie wynikają.

Mając na względzie powyższe, w tym brak tytułu prawnego uczestników (...) S.A. w L. i (...) S. A. w K. do korzystania z nieruchomości wnioskodawców na cele związane z przesyłem energii, a także brak woli po stronie przedsiębiorcy zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, koniecznej do korzystania z urządzeń, wchodzących w skład jego przedsiębiorstwa, a służących do doprowadzania energii elektrycznej (czemu mimo wcześniejszej korespondencji w tym przedmiocie uczestnicy dali wyraz w toku niniejszej sprawy), Sąd Rejonowy uznał za zasadne sformułowane

przez właścicieli nieruchomości żądanie ustanowienia stosowanej służebności przesyłu w zamian za odpowiednie wynagrodzenie.

Uwzględniając wszystkie wyżej przywołane przesłanki Sąd Rejonowy uznał za zasadne ustanowienie na nieruchomości położonej w miejscowości W. (gm. B.), złożonej z działek nr (...) (której zmiana numeracji z nr (...) wyraźnie wynika ze zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów geodezyjnych), (...) i (...) o łącznej pow. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...), na czas nieoznaczony: (1) w obrębie działek nr (...) o łącznej pow. (...) ha odpłatną służebność przesyłu o łącznej pow. (...) ha na rzecz (...) S. A. w L. polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych w postaci linii 15 kV i nN w obrębie pasa gruntu o szerokości po 1 m od osi linii w każdą stronę oraz w postaci linii 110 kV w obrębie pasa gruntu o szerokości po 9 m od osi linii w każdą stronę oraz polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem, gdzie metraż wynika z regulacji wewnętrznych, zaś (2) w obrębie działki nr (...) o pow. (...) ha odpłatną służebność przesyłu o pow. (...) ha na rzecz (...) S. A. w K. polegającą na nieograniczonym w czasie prawie każdoczesnego właściciela linii energetycznej 220 kV do utrzymywania posadowionych i przebiegających przez nieruchomość urządzeń napowietrznej linii elektroenergetycznej oraz związanej z nią strefy ograniczonego korzystania z nieruchomości o szerokości po 25 m od osi linii w każdą stronę, do korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania napowietrznej linii elektroenergetycznej przebiegającej przez nieruchomość, w tym jej eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji, napraw, modernizacji i remontów, a także dokonywanie odbudowy, rozbudowy i przebudowy, usuwanie awarii lub wymiany urządzeń w całości lub ich poszczególnych części, jak również poprzez dostęp do urządzeń linii polegający na prawie przechodu i przejazdu przez nieruchomość (w tym ciężkim sprzętem), a także polegającą na obowiązku znoszenia przez każdoczesnego właściciela nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości po 25 m od osi linii w każdą stronę, w tym zakazie wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, a lokalizacja wszelkich obiektów w obrębie pasa technologicznego linii będą uzgadniane z aktualnym właścicielem linii elektroenergetycznej. Przedmiot służebności określono stosownie do stanowisk przedsiębiorstw przesyłowych, które nie kolidowały w tym zakresie ze stanowiskiem wnioskodawców. Czasokres na jaki służebność ustanowiono (czas nieoznaczony) zdeterminowany jest faktem, iż w brak jest danych wskazujących na to by w najbliższym czasie opisywane urządzenia przesyłowe miałyby zostać zdemontowane, natomiast wyznaczony terytorialny zakres wspomnianej służebności (w przypadku pierwszej ze służebności łączna powierzchnia (...) ha, tj. odpowiednio (...)ha na działce nr (...) ha na działce nr (...) na działce nr (...), zaś w przypadku drugiej służebności - (...) ha) odpowiada nie tylko części zajętej przez posadowione na powyższych nieruchomościach urządzenia infrastruktury przesyłowej, ale i części niezbędnej do jej eksploatacji rozumianej jako pas gruntu umożliwiający właściwe korzystanie z urządzeń wchodzących w skład przedsiębiorstwa przesyłowego, a zarazem w jak najmniejszym stopniu stanowiąc uciążliwość dla nieruchomości obciążanej. Wspomniany zaś zakres terytorialny ustanawianej służebności ustalono przy tym w oparciu o zgodne stanowiska stron, to jest zgodnie z preferencjami uczestników i szacowanej przez nich adekwatności z perspektywy faktycznych potrzeb prawidłowej i niezakłóconej eksploatacji, odnośnie których to wskazań wnioskodawcy nie oponowali.

W związku z ustanowieniem służebności przesyłu w wyżej opisanym kształcie Sąd Rejonowy przyznał właścicielom nieruchomości obciążanej jednorazowe wynagrodzenie wyznaczone w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości - z uwzględnieniem obniżenia wartości nieruchomości obciążanej, strat ponoszonych przez właścicieli tych nieruchomości (rozumianych także przez pryzmat utrudnień korzystaniu z działek zgodnie z ich przeznaczeniem) stosownie do przysługujących udziałów we współwłasności poszczególnych nieruchomości i wspólności majątkowej małżeńskiej wnioskodawców T. D. i H. D., przewidywanego okresu trwałości przedmiotowych urządzeń przesyłowych, wpływu tych urządzeń na wartość przedsiębiorstwa przesyłowego i możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, ale też i z uwzględnieniem społeczno-gospodarczego interesu korzystania z energii

elektrycznej wielokrotnie podkreśla się, że wspomniane wynagrodzenie jest wszak szersze niż samo pojęcie odszkodowania, co więcej - należy się ono bez względu na poniesienie szkody na skutek ustanowienia służebności. W konsekwencji zasądzono od uczestnika (...) S. A. w L. tytułem jednorazowego wynagrodzeniem za ustanowienie wcześniej opisywanej służebności na rzecz wnioskodawcy D. D. oraz solidarnie na rzecz wnioskodawców T. D. i H. D. kwoty po (...) zł, natomiast od uczestnika (...) S. A. w K. na rzecz wnioskodawcy D. D. oraz solidarnie na rzecz wnioskodawców T. D. i H. D. kwoty po (...) zł, oddalając przy tym wniosek co do wspomnianego wynagrodzenia w pozostałej części (w kontekście wskazanego we wniosku wynagrodzenia na poziomie (...) zł).

Z uwagi na treść art. 520 k.p.c. oddalono wnioski stron o zwrot kosztów postępowania i stwierdzono, że każda ze stron ponosi koszty - dotychczas przez siebie poniesione - związane ze swoim udziałem w sprawie.

Apelacje od powyższego postanowienia Sądu Rejonowego wnieśli uczestnik (...) S.A. z siedzibą w K. i wnioskodawcy. Uczestnik zaskarżając rozstrzygnięcie w części, tj. pkt. Ib), 3, 5 i 6c), zarzucił orzeczeniu naruszenie:

1. działaniem koniecznym, zmierzającym do właściwego i kompleksowego uregulowania stanu prawnego nieruchomości, w efekcie przyjęcie, iż zostały spełnione przesłanki o jakich mowa w art. 305¹ k.c. i zachodzi potrzeba ustanowienia służebności przesyłu na rzecz Wnioskodawcy, z czy stanowczo nie zgadza się (...) S.A. z/s w K.;

2. przepisów postępowania - art. 233 § 1 i 2 k.p.c. przez wybiórczą i dowolną ocenę dowodów oraz przyjęcie jedynie takich, które skutkowały przyjęciem wniosku o ustanowienia służebności przesyłu, z jednoczesnym pominięciem wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, w tym dowodów z zeznań świadka Z. W., któremu sąd odmówił wiarygodności. Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim uznał jednocześnie dowód z zeznań świadków za niewystarczająco obiektywny i wiarygodny jedynie z tej przyczyny, iż świadek Z. W. jest pracownikiem (...) S.A. z/s w K., w momencie kiedy żadne twierdzenia innego świadka nie postawiły twierdzeń Z. W. w negatywnym świetle, dającym podstawy do uznania jego zeznań za niewiarygodne. Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim nie skonfrontował zeznań świadka (któremu odmówił wiary) z innym źródłem osobowym albo dowodem z dokumentów. (...) S.A. nie ma podstaw do przyjęcia niskiej oceny dowodowej świadka Z. W.. Zdaniem Uczestnika nie rzutuje na ocenę wiarygodności zeznań świadków, fakt że świadkowie są pracownikami Uczestnika, bowiem świadkowie stając przed sądem zobowiązani są na mocy obowiązujących przepisów składać zeznania zgodnie z prawdą i własną wiedzą, a Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim, zdaniem Uczestnika nie miał podstaw do odmówienia wiary zeznaniom świadków jedynie z tej przyczyny, iż są oni pracownikami Uczestnika, tym samym przyjmując, iż świadkowie ci nie zrealizowali nałożonych na nich, przepisami prawa, obowiązków. Świadek Z. W. ponadto, jak wynika z protokołu rozprawy z dnia 27 lipca 2016 r., zeznawał po odebraniu przyrzeczenia. Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim odmówił wiary w szczególności zeznaniom świadka Z. W., podnosząc że jego wiedza była „mało szczegółowa” (str.6 uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim z dnia 04 lipca 2018 r.), co trudno uznać za uprawnione wobec ogromnego doświadczenia zawodowego tego świadka, w dziedzinie spraw związanych z funkcjonowaniem i eksploatacją linii elektroenergetycznych,

3. przepisów postępowania - art. 233 § 1 i 2 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wyrażającej się w odmowie przyznania mocy dowodowej zeznaniom świadka Z. W., którego zeznania zdaniem Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim należy rozpatrywać z ostrożnością jedynie z uwagi na fakt, iż jest on pracownikiem Wnioskodawcy. Zeznania świadka Z. W., zdaniem Uczestnika były spójne i znajdują potwierdzenie w stanie faktycznym niniejszego postępowania, a także dokumentów zgromadzonych w jego ramach;

4. przepisów postępowania - art. 231 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, tym samym niekonsekwencją wynikającą z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim, polegającą na tym, że raz Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim przyjmuje, że (...) S. A z/s w K. przejęła linię 220 kV (czyli w pełnym zakresie, tak funkcjonowania-eksploatowania, jak i własnościowym), co jednoznacznie zostało podkreślone przez Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim (str. 3 uzasadnienia postanowienia), a kolejno w dalszych częściach uzasadnienia postanowienia przyjmuje w odniesieniu do tej samej linii elektroenergetycznej, że nie zachodzi przesłanka nieprzerwanej eksploatacji, korzystania przez (...)

S.A. z/s w K. (str. 9-10 uzasadnienia postanowienia), z czym w sposób stanowczy nie zgadza się Uczestnik. Zdaniem Uczestnika Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim nie dokonał szczegółowej i dogłębnej analizy dokumentów zgromadzonych w toku postępowania, bowiem ze zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że linia 220 kV wybudowana w roku 1952 jest jedyną linią 220 kV wybudowaną i eksploatowaną w miejscowości W. (gmina B.), dlatego nie ma żadnej podstawy do wniosku Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim, że dokumenty zgromadzone i przedłożone przez Uczestnika, w toku postępowania, dotyczą innej linii (co więcej - niesprecyzowanej przez Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim). Przedłożone przez (...) S.A. w ramach niniejszego postępowania dowody z dokumentów są dokumentami technicznymi, budowlanymi i eksploatacyjnymi, a z uwagi na fakt, iż w miejscowości W. istnieje tylko jedna linia 220 kV. Z zebranego materiału dowodowego, w tym z zeznań świadków nie wynika, aby miała istnieć jeszcze jakaś inna linia 220 kV. Zresztą jest to tak kosztowna inwestycja (stanowi essential facilities) a stopień jej wykorzystania gospodarczego sięga przestrzeni kilkuset kilometrów, to nie ma racjonalnych podstaw do założenia, że w warunkach prawnego monopolu (...) S.A. (zob. art. 9k ustawy - Prawo energetyczne, który stanowi: „Operator systemu przesyłowego działa w formie spółki akcyjnej, której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa.”), na przesyłanie energii elektrycznej w skali kraju (Polski), aby w ogóle czynić rozważania o jakiejś innej linii tego poziomu napięcia w miejscowości W.. Stad też nie było potrzeby, aby linię tę za każdym razem szczegółowo opisywać w postępowaniu dowodowym. Zdaniem Uczestnika przynależność dokumentów do linii 220 kV w ramach niniejszego postępowania, z uwagi na jedyny możliwy wniosek co do istnienia tylko jednej linii, Sąd powinien był zastosować dalsze wnioskowanie, oparte na podstawie, że skoro istnieje tylko jedna linia 220 kV w miejscowości W., to dokumenty muszą odnosić się właśnie do tej konkretnej linii, żadnej innej, a powyższe nie powinno stanowić wątpliwości Sądu, podobnie jak kwestia przejścia własności i wejścia linii na majątek (...) S.A. z/s w K., co zgodnie z art. 9k ustawy - Prawo energetyczne jest kwestią natury jurydycznej, a w sferze dowodowej - stwarza wiążący Sąd fakt notoryjny. (...) S.A., Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim nie ustalił prawidłowo treści dokumentów przedłożonych w ramach niniejszego postępowania w relacji tychże dokumentów do rzeczywistych podstaw uwzględnienia zarzutu zasiedzenia, co w efekcie spowodowało nieuwzględnienie zarzutu zasiedzenia i ustanowienie służebności przesyłu zgodnie z wnioskiem Wnioskodawców. W świetle powyższego, (...) S.A. przedkłada mapę sieci elektroenergetycznych (...) S.A. z/s w K., celem wykazania, iż w obrębie nieruchomości Wnioskodawców nie występuje inna linia 220 kV.

5. przepisów prawa materialnego - art. 305¹ k.c. w zw. z art. 172 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie (przy założeniu prawidłowego ustalenia rzeczywistego stanu rzeczy i przyjęcia podstaw do zasiedzenia służebności, stąd) w zw. z art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, przez Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim, że (...) S.A. z/s w L. oraz (...) S.A. z/s w K., nie wykazali by jakiegokolwiek prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawców zostało przez któregokolwiek z nich nabyte w drodze zasiedzenia" (str. 9 uzasadnienia zaskarżonego postanowienia), przy czym jednocześnie Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim w dalszej części uzasadnienia - wykazując tym samym swoją niekonsekwencję - podnosi, że „w ocenie Sądu faktycznie z zebranego w sprawie materiału dowodowego wyraźnie wynika element stałego i nieprzerwanego korzystania (posiadania) (...) z nieruchomości Wnioskodawców w zakresie odpowiadającym treści służebności tj. z trwałych i widocznych urządzeń służących przesyłaniu i dystrybucji energii elektrycznej liniami energetycznymi" (str. 9 uzasadnienia postanowienia). Zdaniem Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim „z zebranego materiału nie wynika jednoznacznie czasookres opisywanego stałego i nieprzerwanego korzystania" (str. 9 uzasadnienia postanowienia), a także „nie sposób jednoznacznie ustalić daty czy sposobu wejścia przedsiębiorcy w posiadanie infrastruktury elektroenergetycznej" (str. 9-10 uzasadnienia wniosku). Jednocześnie Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim podkreślił, że „protokoły zawierające zestawienie urządzeń, których posiadanie przenoszono były sporządzane przy wielokrotnych przekształceniach poszczególnych przedsiębiorstw", tym samym Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim stwierdził, że brak jest jakichkolwiek miarodajnych dokumentów np. inwentaryzacji urządzeń przesyłowych, co mogłoby wskazywać na datę budowy czy sposobu wejścia w posiadanie (str. 10 uzasadnienia postanowienia). Uczestnik twierdzi natomiast, że zarówno data posadowienia urządzeń, kilkakrotnie podnoszona i wskazywana w toku postępowania, jest bezsporna a Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim nie miał podstaw dla przyjęcia, iż brak jest miarodajnych dokumentów wykazujących w szczególności datę wybudowania urządzeń jak i sposób wejścia Uczestnika w posiadanie urządzeń objętych przedmiotem postępowania.

Podnosząc powyższe zarzuty, uczestnik wniósł o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim w zaskarżonej części przez oddalenie wniosku (o ustanowienie służebności przesyłu) w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania solidarnie od Wnioskodawców na rzecz (...) S.A., w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych; zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego solidarnie od Wnioskodawców na rzecz (...) S.A., w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, a ewentualnie, wnoszę o uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim w zaskarżonej w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wnioskodawcy zaskarżając rozstrzygnięcie w części, tj. pkt. 2 i 3 zarzucili orzeczeniu naruszenie:

1. przepisów postępowania to jest art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie w ocenie dowodów opinii biegłego z zakresu rolnictwa A. B., które to uchybienie miało wpływ na treść orzeczenia, ponieważ skutkowało zasądzeniem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w zaniżonej wysokości;
2. przepisów postępowania to jest art. 521 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie to jest zasądzenie od wnioskodawców kosztów sądowych w takiej samej wysokości, jak pozostałych uczestników postępowania, podczas gdy wnioskodawcy uzyskali korzystne dla siebie rozstrzygnięcie, a nadto większość wygenerowanych w niniejszym postępowaniu kosztów sądowych wynikała właśnie ze stanowisk wyrażanych przez przedsiębiorstwa przesyłowe, a nie przez wnioskodawców.

Podnosząc powyższe zarzuty, wnioskodawcy wynieśli o zmianę postanowienia z 4 lipca 2018 r. w zaskarżonej części poprzez zasądzenie wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w wysokości, która będzie obejmować nie tylko kwoty wskazane w punktach 2 i 3 postanowienia, ale nadto solidarnie od wnioskodawców kwotę 170 313,40 (słownie stu siedemdziesięciu tysięcy trzystu trzynastu) zł i czterdziestu groszy), która to kwota wynika z przemnożenia przez 20 średniej rocznej straty moich klientów wynikającej z opinii biegłego do spraw rolnictwa oraz o to, by na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. Sąd nałożył solidarnie na uczestników (...) S.A. i (...) S.A. obowiązek poniesienia wszystkich kosztów sądowych wynikający z postępowania przed Sądem pierwszej i drugiej instancji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja uczestnika okazała się zasadna w przeważającej części, jedynie w zakresie zarzutu kosztowego podlegała ona częściowo oddaleniu.

Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie nie zaszły podstawy do ustanowienia na nieruchomości położonej w miejscowości W., złożonej z działek nr (...) o łącznej pow. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...), na czas nieoznaczony w obrębie działki nr (...) o pow. (...) ha odpłatnej służebności przesyłu na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w K. albowiem uczestnik skutecznie podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

Wskazać należy, że przesłankami nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie są każdorazowo: posiadanie nieruchomości w granicach służebności, upływ terminu oraz co do zasady istnienie trwałego i widocznego urządzenia. Natomiast ze specyfiki zasiedzenia służebności gruntowej wynika, że inaczej niż przy zasiedzeniu nieruchomości, posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej ma z istoty inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie prawa własności. Posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosowanie do potrzeb (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 04 października 2006 roku II CSK 119/06 Legalis nr 84227).

Nadto należy wskazać, że w przypadku posiadania służebności gruntowej w rachubę nie wchodzi posiadanie samoistne, lecz posiadanie w zakresie odpowiadającym treści służebności. Podmiot wykonujący służebność korzysta z cudzej rzeczy tylko w oznaczonym zakresie, nie władając nią. Posiadanie służebności gruntowej jest więc posiadaniem specyficznym (art. 336 k.c.), a posiadanie prowadzące do zasiedzenia takiej służebności nie tylko wymaga władania dla siebie w zakresie odpowiadającym tej służebności, lecz musi polegać co do zasady na korzystaniu z trwałego i

widocznego urządzenia przez odpowiedni czas, zależnie od dobrej lub złej wiary posiadacza (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2014 r., sygn. akt V CSK 276/12).

W przypadku dokonywania oceny dopuszczalności nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu nie można wykluczyć uznania za widoczne urządzeń przesyłowych także wtedy, gdy znajdują się one w całości nad lub pod powierzchnią ziemi. Nie jest niezbędne, aby widoczne elementy trwałego urządzenia znajdowały się na nieruchomości, którą ma obciążać służebność przesyłu (tak: post. SN z 6.7.2011 r., I CSK 157/11.). W takiej sytuacji warunkiem uznania urządzeń przesyłowych za widoczne jest zauważalna obecność urządzeń przesyłowych lub ich elementów w przestrzeni nad nieruchomością albo oznaczenie ich obecności pod powierzchnią ziemi w sposób zauważalny dla właściciela danej nieruchomości.

Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy dokonał nieprawidłowej oceny dowodów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy i niezasadnie wyprowadził wnioszek, że uczestnik (...) SA w K. nie wykazał, by prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawców zostało przez niego nabyte w drodze zasiedzenia, ponieważ dokumenty te nie zawierają takich treści, które pozwoliłyby na jednoznaczne i wyraźne powiązanie wyszczególnionych w nich elementów infrastruktury elektroenergetycznej z nieruchomością wnioskodawców. Sąd Rejonowy nieprawidłowo stwierdził, że skoro brak jest w ww. dokumentach odwołania do konkretnych numerów działek czy ksiąg wieczystych, a samo wzmiankowanie w dokumencie miejscowości, w której leżą działki wnioskodawców nie sposób uznać za wskazanie dostatecznie precyzyjne. W ocenie Sądu Okręgowego w powyższym zakresie Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 233 k.p.c.

Sąd Okręgowy stwierdził, że uczestnik wraz z odpowiedzią na wniosek przedstawił dokumenty, z których wynika niezbicie, że dotyczą one linii elektroenergetycznej znajdującej się na działce wnioskodawców oraz, że posadowienie tej linii i oddanie jej do użytkowania nastąpiło w latach 1950-52, a zatem w dacie obowiązywania dekretu z 11 października 1946 r. i jeszcze przed wejściem w życie kodeksu cywilnego. Mając na uwadze kopie dokumentów w postaci protokołu Komisji odbioru etapowego, technicznego linii 220/110 kV J. - M., w którym przyjęto linię do eksploatacji oraz ustalono przejście tej linii przez Zakład (...) i Z.S.E. P. do eksploatacji na dzień 16 stycznia 1952 r. jak również sprawozdania nr 5 z inspekcji tejże linii z dnia 30 stycznia 1952 r., w której określono ostateczny termin na usunięcie stwierdzonych wcześniej usterek przed podmioty przejmujące do 1 marca 1952 r. oraz odbiór odcinka M.-W. a także zeznania świadka Z. W. (1), należało ustalić, że przedmiotowa linia została wybudowana na początku lat 50, oddana do eksploatacji w roku 1952 i nadal jest użytkowana. Powyższe znajduje potwierdzenie również w załączonej do apelacji mapie rozmieszczenia sieci energetycznych w Polsce.

Jak słusznie podniesiono w apelacji uczestnika linia 220 kV wybudowana w roku 1952 jest jedyną linią 220 kV wybudowaną i eksploatowaną w miejscowości W. (gmina B.). Już z tej przyczyny Sąd Rejonowy nie miał podstaw do stwierdzenia, że dokumenty zgromadzone i przedłożone przez uczestnika, w toku postępowania, dotyczą innej linii. Ponadto należy się zgodzić z uczestnikiem, że Sąd Rejonowy niezasadnie odmówił wiarygodności zeznaniom świadka Z. W. (1), jedynie z tej przyczyny, iż świadek jest pracownikiem uczestnika. Sąd Okręgowy uznał, że powyższe nie powinno rzutować niejako automatycznie negatywnie na ocenę wiarygodności zeznań świadka. Świadek ten posiada duże doświadczenie zawodowe w dziedzinie spraw związanych z funkcjonowaniem i eksploatacją linii elektroenergetycznych, z tego też względu w ocenie Sądu Okręgowego dowód z jego zeznań był wiarygodny. Świadek wskazał, że zapoznał się z dokumentacją dotyczącą niniejszej sprawy i że linia oznaczona w protokole Komisji odbioru etapowego jako linia J.-M. obecnie oznaczona jest jako L. J. – O. a ponadto, że pierwotnie była to linia 110 kV, a obecnie jest linia 220 kV oraz, że istnieje ona od lat pięćdziesiątych.

Zdaniem Sądu Okręgowego należało zatem uznać, że uczestnik wykazał, że linia energetyczna, której dotyczy niniejsza sprawa została posadowiona na działce wnioskodawców w latach 1950-52 i przyjęto ją do eksploatacji 16 stycznia 1952 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie wykazano również dokumentami przejście własności przedmiotowej linii energetycznej ze Skarbu Państwa, poprzez kolejne spółki na rzecz uczestnika postępowania, w drodze sukcesji

uniwersalnej, stosownie do treści art. 531 § 1 k.s.h. Powyższe skutkowało możliwością zaliczenia okresu posiadania przez Skarb Państwa oraz kolejnych poprzedników prawnych uczestnika stosownie do treści art. 176 § 1 k.c. (tak też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2007 r., sygn.. akt ICSK 64/07).

Sąd Okręgowy uznał, że poprzednicy prawni uczestnika w chwili rozpoczęcia biegu zasiedzenia służebności byli w dobrej wierze. Wybudowanie linii elektroenergetycznej na działce, obecnie należącej do wnioskodawczyni, nastąpiło bowiem na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, która obowiązywała do 5 grudnia 1997 roku. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z dnia 23 września 2010 roku (III CSK 319/09, Legalis nr 367090), które Sąd Okręgowy podziela, dobra wiara posiadacza wynika z przekonania o służącym mu prawie do postawienia słupów i rozpięcia na nich linii elektroenergetycznej, a następnie korzystania z dostępu do niej. Przekonanie to miało podstawę prawną w przepisach obowiązujących w czasie budowy linii i urządzeń elektroenergetycznych tj. ww. ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli oraz dekretu z dnia 30 czerwca 1951 r. o obowiązku świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne. Do wykonywania służebności nie były wymagane żadne szczególne akty administracyjne i w przyjętej przez lata praktyce, zwłaszcza w początkowym okresie obowiązywania wskazanych przepisów, nie przywiązywano wagi, o czym powszechnie wiadomo, do wypełniania obowiązków o charakterze formalnym. Za wystarczające powinno się zatem uznać faktyczne wykonywanie uprawnień, wynikające z zastosowania w szczególności art. 1 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 i 2 powołanej ustawy z 1950 r., stanowiących o prawie osób reprezentujących przedsiębiorstwo energetyczne do wstępu, zaś obowiązku właścicieli i posiadaczy do umożliwienia tego wstępu i wykonania czynności na posesjach i w budynkach, dokonywania tam oględzin i pomiarów oraz wykonywania robót i zakładania urządzeń, jakich będzie wymagać powszechna elektryfikacja, stosownie do zarządzenia organu administracyjnego. Z art. 5 tej ustawy wynika nawet wprost, że mieszkańcy wsi lub osiedla, w którym zarządzono powszechną elektryfikację mogą być zobowiązani do odpłatnych świadczeń osobistych i rzeczowych na cele tej elektryfikacji, przy czym w ust. 3 tego przepisu znajduje się odwołanie do ustawy z dnia 26 czerwca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U. RP Nr 27, poz. 204 i Nr 85 z 1936 r., poz. 593). Powołany wcześniej dekret z dnia 30 czerwca 1951 roku o obowiązku świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne odwołuje się w art. 2 do takich obowiązków w odniesieniu do prac związanych z elektryfikacją wsi. Ostatecznie w powyższym postanowieniu Sąd Najwyższy stwierdził, że posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości przez przedsiębiorstwo państwowe, zajmujące się przesyłem energii elektrycznej, może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia, na podstawie przepisów powołanej ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli. Przedsiębiorstwo to przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa na podstawie przepisów ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych z 1990 roku lub ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji z 1996 roku, także dalej przekształcane podmiotowo, może w formie prawnej z dnia wydania postanowienia uzyskać stwierdzenie zasiedzenia wymienionej służebności na podstawie art. 292 k.c. w związku z art. 172 k.c. Podkreślić ponadto należy, że w wyroku z dnia 10 lipca 2013 roku (V CSK 320/12, Legalis nr 810290) Sąd Najwyższy wskazał, że dobrej wiary zasiadającego posiadacza nie wyłącza wiedza o prawie własności przysługującym osobie trzeciej. Występuje ona wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza on cudzego prawa.

Ponieważ bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej może być liczony dopiero od chwili, gdy posiadacz tej służebności przystąpił do korzystania z trwałego i widocznego urządzenia, a zatem od momentu rozpoczęcia przesyłania przez przedsiębiorstwo energetyczne energii elektrycznej, w niniejszej sprawie analizując przepisy dotyczące biegu terminu zasiedzenia należało uwzględnić treść art. 50 § 1 dekretu z 11 października 1946 r. Prawo rzeczowe zgodnie z którym ten kto posiadał nieruchomość przez lat dwadzieścia nabywał jej własność, chyba że w chwili objęcia nieruchomości w posiadanie był w złej wierze. W świetle § 2 w/w przepisu temu, kto posiadał nieruchomość przez lat trzydzieści, nie można było zarzucać dobrej wiary.

Powyższy przepis został uchylony przez art. III pkt 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny. Zgodnie z art. XLI powyższej ustawy „do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, stosuje się od tej chwili przepisy tego kodeksu”, dotyczyło to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Jeżeli termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia kodeksu w życie, jeżeli jednak zasiedzenie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych wcześniej, zasiedzenie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

W dacie wejścia w życie, kodeks cywilny przewidywał w art. 172 § 1 i § 2, że posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dziesięciu, jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Po upływie lat dwudziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Tym samym dla nabycia własności przez zasiedzenie ustawodawca przewidział pierwotnie w Kodeksie cywilnym termin 10 lat w dobrej wierze, a 20 lat w złej wierze.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy licząc biegu terminu zasiedzenia od 16 stycznia 1952 roku kiedy linia została oddana do eksploatacji uznał, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu z dniem 17 stycznia 1972 roku (wg przepisów sprzed wejścia w życie Kodeksu cywilnego). Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazuje, że nawet jeśliby przyjąć, że Skarb Państwa pozostawał w złej wierze 20 letni bieg terminu zasiedzenia upłynąłby 16 stycznia 1982 roku.

Z tych względów Sąd Okręgowy dokonał zmiany zaskarżonego orzeczenia i oddalił wnioski o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz (...) S.A. w K. za wynagrodzeniem z uwagi na skutecznie podniesiony zarzut zasiedzenia służebności.

Reasumując w ocenie Sądu Okręgowego należy wskazać, że zarzuty apelacji uczestnika dotyczące naruszenia przez sąd I instancji przepisów prawa materialnego a co za tym idzie i procesowego okazały się zasadne. Wobec ustaleń dotyczących posiadania w zakresie służebności odpowiadającej służebności przesyłu przez okres wymagany prawem dla posiadacza w dobrej wierze, przeniesienia posiadania przez Skarb Państwa, należało przyjąć jako datę początkową biegu terminu zasiedzenia 16 stycznia 1952 r., (odbiór techniczny i przekazanie linii do eksploatacji, na co wskazał Sąd Rejonowy na k. 10) oraz możliwości doliczenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe posiadania sprzed 1989 roku, a także nie przerwania biegu zasiedzenia – należało na podstawie art. 50 par. 1 dekretu z z 11 października 1946 r. w zw. z art. XLI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny należało przyjąć, że do zasiedzenia doszło w dniu 17 stycznia 1972 r. (po 20 latach), natomiast przy przyjęciu złej wiary w dniu 17 stycznia 1982 r. Zatem Sąd Rejonowy nie prawidłowo nie uwzględnił zarzut zasiedzenia podniesionego przez uczestnika (...) SA w K..

Z uwagi na fakt, iż nabycie służebności w drodze zasiedzenia jest nabyciem pierwotnym i ze swej istoty nieodpłatnym, nie było w niniejszej sprawie podstaw do rozstrzygnięcia o wynagrodzeniu za ustanowienie służebności czy też odszkodowaniu. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 stycznia 2012 r., sygn. akt II CSK 258/11, funkcja zasiedzenia sprzeciwia się przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem, wszelkich roszczeń, u których podstaw leży prawo własności, do takich zaś należałyby roszczenia uzupełniające za okres poprzedzający datę zasiedzenia, w tym roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy. Ład, porządek prawny, stabilizacja stosunków w zakresie odnoszącym się do własności rzeczy, czyli wszystko to, do czego zapewnienia zmierza zasiedzenie, ulegałyby ponownie zakłóceniu przez spory dotyczące, związanego z roszczeniem windykacyjnym i tym samym uzależnionego przede wszystkim od kwestii własnościowych, roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy w okresie poprzedzającym datę zasiedzenia. Przyznanie byłemu właścicielowi takiego roszczenia wobec posiadacza, który stał się właścicielem, byłoby więc nie do pogodzenia z celem zasiedzenia. Z tych względów należy uznać, że osobie, której nieruchomość została obciążona służebnością przesyłu (służebnością o treści odpowiadającej służebności przesyłu) wskutek jej zasiedzenia, nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za służebność za okres od chwili zasiedzenia (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.).

Przechodząc od oceny apelacji wnioskodawców wskazać należy, że okazała się ona niezasadna. Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną poczynione przez Sąd Rejonowy w zakresie wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu należnego wnioskodawcom od uczestnika (...) SA w L..

W ocenie Sądu Okręgowego zarzut naruszenia art. 233 § 1 k. p. c. okazał się chybiony. Postawienie zarzutu przekroczenia przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów poprzez dowolne czy też sprzeczne z zasadami wykładni przyjęcie określonych ustaleń faktycznych wymaga wykazania, że sąd ten uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Dla zasadności zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do odmiennego przekonania skarżącego o rzeczywistym stanie rzeczy. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001 r. w sprawie o sygn. akt IV CKN 970/00). Sąd Okręgowy zważył, że w sprawie niniejszej nie doszło do naruszenia tego przepisu, w szczególności Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie w jakim oparł on rozstrzygnięcie w przedmiocie wartości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na wnioskach zawartych w opinii biegłego J. Ł..

W ocenie Sądu Okręgowego zasadnie Sąd Rejonowy podzielił wnioski płynące z tej opinii. Sąd Okręgowy uznał, że biegły wyjaśnił wyczerpująco jaki jest sposób określania współczynników S i k oraz dlaczego w stosunku do nieruchomości, której dotyczy sprawa niniejsza współczynniki te zostały ukształtowane na określonym poziomie. Ponadto, jak słusznie zauważono w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, wszelkie ewentualne wątpliwości dotyczące opinii biegłego J. Ł. zostały wyjaśnione w opinii uzupełniającej i na rozprawie w trybie art. 286 k.p.c.

Nieuwzględnienie przez Sąd Rejonowy przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia opinii sporządzanych w toku niniejszego postępowania przez biegłego z zakresu rolnictwa A. B. było w ocenie Sądu Okręgowego prawidłowe. Sąd Rejonowy słusznie przyjął, że na gruncie niniejszej sprawy z uwagi na specyfikę kwestii utraty dochodu w gospodarstwie rolnym, trudności w weryfikowaniu tego wskaźnika i jego mocno hipotetyczny charakter, nie powinien on zostać uznany ani za samoistną przesłankę warunkującą wysokość wynagrodzenia należnego za ustanowienie służebności, ani też za element składowy rzutujący na takie wynagrodzenie. Ponadto Sąd Okręgowy wskazuje, że fakt posadowienia na nieruchomości wnioskodawców linii energetycznej nie ogranicza całkowicie korzystania z nieruchomości na cele rolnicze, natomiast w związku z ewentualnymi szkodami wyrządzonymi w przyszłości w uprawach wnioskodawców na skutek działań związanych z konserwacją czy naprawą linii, wnioskodawcom będą przysługiwały odrębne roszczenia.

Końcowo, z uwagi na wynik postępowania apelacyjnego, odnosząc się do zarzutów dotyczących rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przez Sądem I instancji zawartych zarówno w apelacji wnioskodawców jak i uczestnika wskazać należy, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w przedmiocie kosztów postępowania musiało ulec zmianie. Zaznaczyć należy bowiem, iż wskazany wyżej art. 520 § 1 k.p.c. określa ogólną zasadę ponoszenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym, która może w szczególnych sytuacjach ulec zmodyfikowaniu – art. 520 § 2 i 3 k.p.c. Nie mniej jednak podkreślić trzeba, że obciążanie poszczególnych uczestników kosztami postępowania zależy od samodzielnej oceny i decyzji sądu. Nadto w żadnym wypadku nawet stwierdzenie, że interesy uczestników były rozbieżne, nie powoduje prawnego obowiązku zasądzenia od któregośkolwiek z nich kosztów postępowania, jak to ma miejsce w procesie. W postępowaniu nieprocesowym w zasadzie nie ma podstaw do domagania się przez uczestnika, który poniósł określone koszty zwrotu ich od pozostałych uczestników. Odnosnie kosztów postępowania dotyczących sporządzonych opinii biegłych oraz oględzin, Sąd Rejonowy przyjął, iż powinny je ponieść strony w częściach równych tj. po 1/3. Jednakże biorąc pod uwagę fakt, iż apelacja uczestnika (...) SA w K. okazała się zasadna, nieuiszczone koszty postępowania pokryte tymczasowo przez Skarb Państwa, w części w której przypadają na tego uczestnika, powinny zostać pokryte przez wnioskodawców, albowiem ich wniosek o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem wobec (...) SA podlegał oddaleniu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. Sąd Okręgowy na skutek apelacji uczestnika zmienił częściowo zaskarżone postanowienie i na podstawie art. 385 k. p. c. w zw. z art. 13 § 2 k. p. c. oddalił w całości apelację wnioskodawców oraz częściowo apelację uczestnika.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k. p. c. i ustalił, że wnioskodawcy i uczestnik ponoszą we własnym zakresie koszty związane ze swym udziałem w sprawie w instancji odwoławczej.

Wiesława Śmich Jerzy Kiper Zbigniew Podedworny